

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE
Karta Ewidencyjna Zabytków
Architektury i Budownictwa

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr	17348
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-------

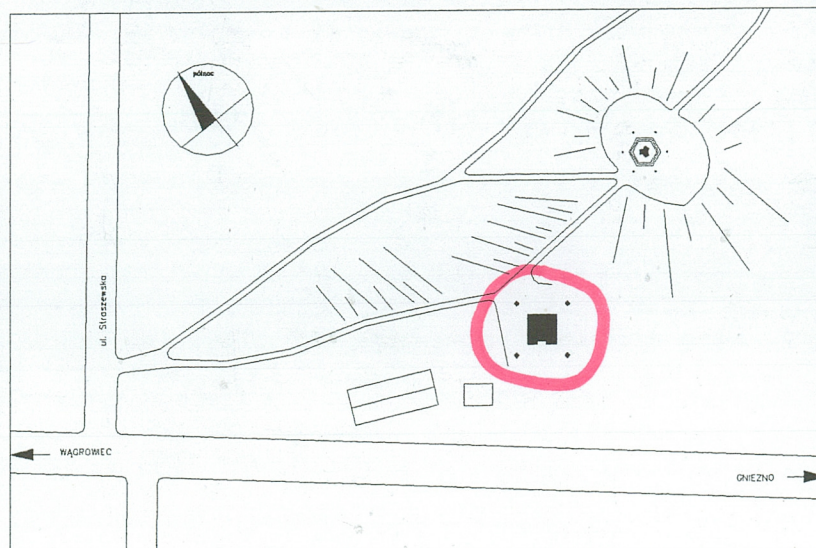
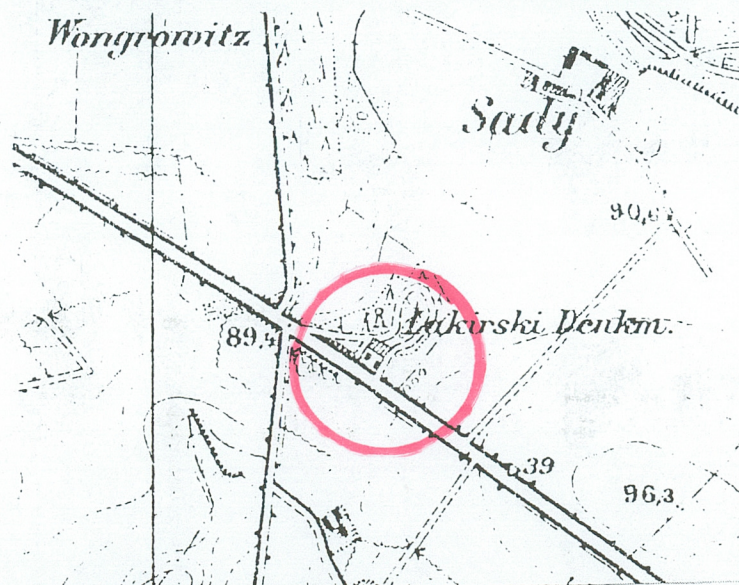
1. Obiekt

**GROBOWIEC rotmistrza FRANCISZKA ŁAKIŃSKIEGO
I BAROKOWA KOLUMNA**

2. Czas powstania
1845 r.
KOLUMNA XVIII w.

3. Miejscowość
WĄGROWIEC
ŁAZISŁA

Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres
na lesistym wzniesieniu przy skrzyżowaniu
ul. Gnieźnieńskiej z ul. Straszewską tuż za
granicą administracyjną miasta

nr hipoteczny KW [redacted] dz. Nr 144

5. Przynależność administracyjna

województwo wielkopolskie
powiat Wągrowiec
gmina Wągrowiec

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Wągrowitz

7. Przynależność administracyjna przed 1999 r.

województwo poznańskie
gmina Wągrowiec

8. Właściciel i jego adres
Urząd Gminy Wągrowiec
62-100 Wągrowiec, ul. Kolejowa 52

9. Użytkownik i jego adres
Urząd Gminy Wągrowiec
62-100 Wągrowiec, ul. Kolejowa 52

10. Rejestr zabytków

Nr **A-438**

data **27.06.1983**

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Franciszek Łakiński ur. 10. marca 1767 r., zm. 4. czerwca 1845 r. Odebrał wykształcenie wojskowe. Od 1790 r. w szarży oficerskiej. Brał udział w walkach narodowo-wyzwoleńczych. W l. 1804-1814 był rotmistrzem wojsk polskich. Część służby odbywał za granicą. Odznaczony orderem *Virtuti Militari* oraz francuskiej Legii Cudzoziemskiej. Powróciwszy na ziemię polską osiadł w Wągrowcu i tam umarł. Pozostawił po sobie testament, na mocy którego z pozostawionego po sobie majątku założył fundusz wspomagający m. in. ubogie sieroty powiatu wągrowieckiego oraz pary młode wstępujące w Wągrowcu w związek małżeński w dniu 4. października, dzień imienin fundatora.

Przyczynę lokalizacji grobowca wyjaśnił Łakiński w testamencie: *„Od 1790 r. oficerem, później na polach walki wyćwiczony, nabrałem chęci zginąć na polu walki i tam spocząć, nie było mi to danem mimo ciężkich ran, jakie odniosłem, i jak zwykły śmiertelnik spokojnie oczekuję śmierci. Mam jednak życzenie, nie chcę spoczywać na cmentarzu ale na miejscu, które przypomina plac boju, wynalazłem takie miejsce na drodze między Wągrowcem a Łaziskami, na lewo od niej, niezbyt daleko na wzgórzu, na którym wznosi się murowany stary filar. Na tym miejscu spocząć jest moim życzeniem. Królewski Rząd upraszam, by mi tego ostatniego życzenia- i zmarłemu- nie odmawiał.”* Pierwotnie we wnęce, znajdującej się na południowej ścianie grobowca, umieszczona była brązowa płyta z napisem w języku niemieckim, umieszczona na dębowych drzwiach: *„Franz von Lakinski, Rittmeister des Polnischen Heeres in den Jahren 1808-1814. Geboren den 10 Maerz 1767. Gestorben den 4 Juni 1845”*. Wokół grobowca ustawione były 4. kamienne filary, na których usytuowano pruskie orły. Po wyzwoleniu, w 1919 r., płyta oraz orły zostały przez Polaków zniszczone. Później płytę zastąpiono nową, z polskimi napisami. Grobowiec zaprojektował sam Łakiński (rysunek jego od zewnątrz i wewnątrz do wybuchu II wojny znajdował się w wągrowieckim sądzie, zamieszczony razem z testamentem- czy jeszcze tam jest?). Trumna miała być umieszczona na dwóch łańcuchach.

W pobliżu grobowca, na tym samym wzniesieniu, znajduje się bardzo interesująca kolumna na schodkowym postumencie, o której pisał Łakiński w swoim testamencie. Na jej szczycie wtórnie umieszczono wyciętą z blachy sylwetkę konia o zupełnie nieproporcjonalnej wielkości.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Wągrowiec jest miastem powiatowym, położonym ok. 50 km na północ od Poznania. Grobowiec usytuowany jest na niewielkim, zalesionym wzniesieniu, zaraz za południowo-wschodnią granicą administracyjną Wągrowca, w pobliżu skrzyżowania ul. Gnieźnieńskiej i ul. Straszewskiej, ok. 2 km od centrum miasta.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: Grobowiec zbudowano z ciosanych i gładzonych kamieni polnych. Wewnątrz ma znajdować się komora, w której na dwóch łańcuchach umieszczona ma być trumna. W odległości ok. 2,50 m od grobowca usytuowano na wysokości jego naroży kamienne, prostopadłościennne, kamienne bloki postawione na płaskich, kamiennych, z lekko profilowanymi górnymi krawędziami, bazach.

RZUT: Grobowiec wzniesiono na rzucie kwadratu o boku 5 m, z niegłęboką wnęką od strony południowej

BRYŁA: Obiekt ma postać piramidy o wydłużonej w górę sylwetce. Stosunek szerokości boku u podstawy do wysokości wynosi ok. 1:2.

ELEWACJE: Elewacje są w zasadzie identyczne: warstwowo ułożone, ciosane kamienie polne o zmniejszających się wielkościach w miarę zbliżania się warstwy do wierzchołka. Jedynie od strony południowej znajduje się zamurowane wejście do grobowca zwieńczone kamiennym nadprożem.

WNĘTRZE: niedostępne

WYPOSAŻENIE: ?

INSTALACJE: nie ma

14. Kubatura ok. 250 m³	15. Powierzchnia użytkowa 25 m²	16. Przeznaczenie pierwotne grobowiec	17. Użytkowanie obecne grobowiec
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>Dobry. Mury nie wykazują oznak utraty statyki. Poszczególne warstwy kamienne są dobrze związane. Jeden kamienny słup jest przewrócony. Dwa od strony wschodniej obrośnięte samosiewami krzaków. Teren nieuporządkowany. Obrośnięty wokół samosiewami, bez zapewnienia odpowiedniej ekspozycji od strony szosy Wągrowiec-Gniezno, podobnie jak wolnostojąca kolumna kilkadziesiąt metrów dalej. Na miejscu skradzionej brązowej płyty umieszczono uproszczony, malowany napis na ścianie wnęki.</p> <p>Teren nie jest pielęgnowany. Alejki są raczej dziełem przypadku, drzewostan i otoczenie, pozostawione same sobie, dziczeje.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <p>Uporządkowanie otoczenia. Stworzenie poprawnej ekspozycji grobowca w widoku od strony szosy gnieźnieńskiej oraz pielęgnowanych powiązań widokowo-komunikacyjnych z barokową kolumną. Stworzenie osobnego opracowania ewidencyjnego dla kolumny i jej wpis do rejestru.</p> <p>Utworzenie koncepcji zagospodarowania kompleksu w celu jego ochrony przed degradacją i zapomnieniem.</p>			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- korespondencja Starosty Wągrowieckiego z lat 20. XX w. w archiwum SOZ Poznań

22. Bibliografia

- P. Paliński, Powiat wągrowiecki, Wągrowiec 1932
- „Aus dem Posener Lande” 1912, ss.121-123

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

Tekst Wiesław Biegański

Plany, rysunki Wiesław Biegański

Fotografie Jędrzej Stępiak

Miejsce przechowywania negatywów
Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (data, nazwisko wypełniającego)

27. Załączniki

załącznik nr 1-3

1. Miejscowość WĄGROWIEC województwo wielkopolskie powiat Wągrowiec gmina Wągrowiec	1. Obiekt (nazwa jak w karcie) GROBOWIEC rotmistrza FRANCISZKA ŁAKIŃSKIEGO	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) ciąg dalszy punktu 12, materiał ilustracyjny, spis fotografii,
--	--	---

ciąg dalszy punktu 12:

Podobno pod tą kolumną miał być pochowany koń Łakińskiego, z kolei według innych przekazów- bohaterzy walk w obronie ojczyzny. Bardziej interesującym problemem jest czas jej powstania i cel, ku któremu została wzniesiona. Już Łakiński pisał o niej „stara”. Jej barokowe formy sugerują powstanie przynajmniej w końcu XVIII w..

Przy szosie, u podnóża wzniesienia, mniej więcej w tym samym miejscu co dzisiejsze gospodarstwo, stał budynek mieszkalny zamieszkiwany przez stróża opiekującego się całym kompleksem, w międzywojniu nazywanym „parkiem Łakińskiego”. Stróżówka była podobno wybudowana z ciosanych kamieni, podobnie jak grobowiec. Stróż był utrzymywany ze środków kasy miejskiej Wągrowca. Aczkolwiek, jak wynika z dokumentów, park był zaniedbany a środki łożone na jego utrzymanie- niewystarczające. Owcześnie Starosta Wągrowiecki wielokrotnie interweniował u władz miasta i wojewody o rozwiązanie tego problemu.

spis fotografii:

1. widok grobowca od południowego zachodu
2. powiązanie widokowe grobowca z barokową kolumną
-widok od południowego zachodu
3. widok od północy
4. widok od północnego zachodu
5. wnęka od strony południowej
6. kamienny słup z otoczenia grobowca z narożnika
południowo zachodniego
7. widok na najbliższe otoczenie grobowca
8. widok na kolumnę barokową od północnego wschodu
(w głębi, po lewej stronie, widać fragment grobowca)
9. zbliżenie na sylwetkę konia u szczytu kolumny
10. widok na kolumnę od południowego zachodu
11. fragment kolumny od północnego wschodu z widokiem na
aleję prowadzącą do grobowca

Wkładkę założył: Wiesław Biegański, sierpień 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie

<p>2. Miejscowość</p> <p>WĄGROWIEC</p> <p>województwo wielkopolskie</p> <p>powiat Wągrowiec</p> <p>gmina Wągrowiec</p>	<p>2. Obiekt (nazwa jak w karcie)</p> <p>GROBOWIEC rotmistrza FRANCISZKA ŁAKIŃSKIEGO</p>	<p>2. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)</p> <p>materiał ilustracyjny</p>
---	---	---

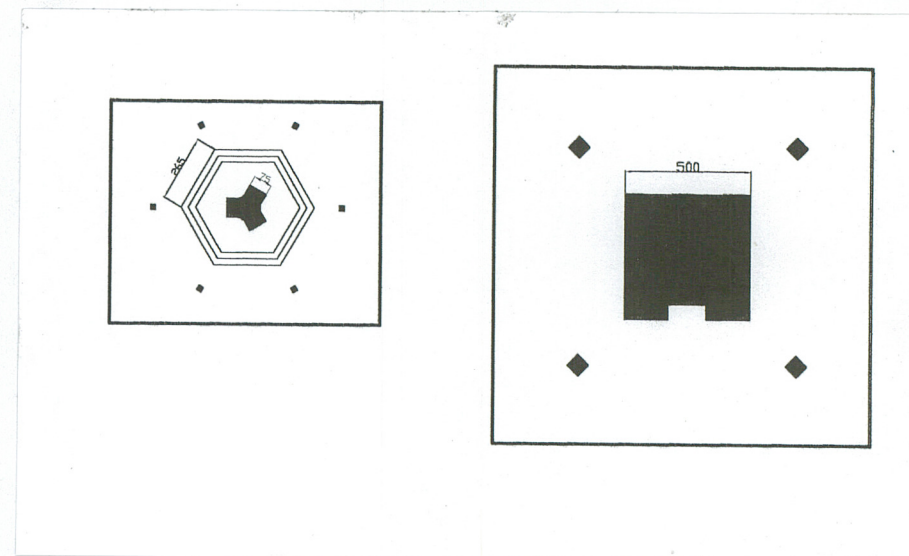

Wkładkę założył: Wiesław Biegański, sierpień 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie

<p>3. Miejscowość</p> <p>WĄGROWIEC</p> <p>województwo wielkopolskie</p> <p>powiat Wągrowiec</p> <p>gmina Wągrowiec</p>	<p>3. Obiekt (nazwa jak w karcie)</p> <p>GROBOWIEC rotmistrza FRANCISZKA ŁAKIŃSKIEGO</p>	<p>3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)</p> <p>materiał ilustracyjny</p>
---	---	---

Wkładkę założył: Wiesław Biegański, sierpień 2001 r.

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie